

Стратегічні напрями розвитку НАН України. <...> Нормативно-правова база діяльності НАН України

Правовий статус Національної академії наук України визначається законами України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу», іншими законами, актами Кабінету Міністрів України, Статутом академії. Зазначеними нормативними актами встановлено, що Національна академія наук України є вищою державною науковою організацією України, яка заснована на державній власності, користується правами самоврядності та кошти на забезпечення діяльності якої визначаються в Державному бюджеті України окремим рядком.

Статтею 22 Бюджетного кодексу України НАН України визначена головним розпорядником бюджетних коштів. Відповідно до ст. 4 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» НАН України є суб'єктом управління об'єктами державної власності.

Проте необхідно зазначити, що досі не знайшло належного правового врегулювання питання поєднання в правовому статусі НАН України визнання її як державної й одночасно самоврядної організації.

У правозастосуванні є також певні проблеми щодо визначення публічно-правового статусу НАН України, виходячи з основних положень ст. 81 Цивільного кодексу України. Не можна вважати належним чином врегульованим і статус НАН України та установ і організацій, що перебувають у її віданні, як бюджетних установ відповідно до основних термінів, визначених ст. 2 Бюджетного кодексу України.

Іншою важливою проблемою у врегулюванні правового статусу НАН України є визначення її основних завдань і повноважень як вищої наукової організації.

У зв'язку з цим необхідно визнати, що особливий статус НАН України потребує належного правового врегулювання та системності у визначенні й обґрунтуванні цих особливостей. Забезпечення системного правового врегулювання як статусу НАН України, так і її діяльності можливо шляхом прийняття закону України «Про Національну академію наук України», концепція якого схвалена постановою президії НАН України від 27.03.2013 р. № 25.

Завдання:

– удосконалення правового врегулювання особливого правового статусу академії як вищої державної наукової самоврядної організації, що

фінансується з державного бюджету України та є головним розпорядником бюджетних коштів;

– визначення на законодавчому рівні державних гарантій забезпечення на належному рівні наукових досліджень, вирішення організаційних, фінансових і майнових питань діяльності академії;

– удосконалення законодавчого врегулювання правового статусу наукових працівників, підвищення рівня їхнього матеріального та пенсійного забезпечення, встановлення нормативних гарантій належних соціально-побутових умов для науковців;

– покращення правового забезпечення діяльності академії у сфері підготовки наукових кадрів.

Заходи:

1. Забезпечити підготовку та подання в установленому порядку проекту закону України «Про Національну академію наук України».

2. Взяти активну участь у розробці та внесенні пропозицій до проекту закону України «Про внесення змін до Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність”» щодо вдосконалення правового статусу науковців, врегулювання трудових правовідносин і соціальних питань, встановлення гарантій фінансового та матеріального забезпечення проведення наукових досліджень тощо.

3. Ініціювати внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо вдосконалення порядку використання власних надходжень бюджетних наукових установ.

4. Підготувати пропозиції про внесення змін до чинного законодавства та до проекту закону України «Про вищу освіту», що регулює порядок підготовки наукових кадрів, їх атестації та подальшого працевлаштування, визначення правових підстав створення в НАН України вищих навчальних закладів і можливості участі наукових установ у підготовці магістрів.

5. Забезпечити прийняття нормативного акта щодо порядку конкурсного відбору при прийнятті на роботу наукових працівників.

6. Здійснити ґрунтовну роботу з перегляду внутрішньої нормативної бази НАН України з метою її вдосконалення, зокрема в частині питань, пов'язаних з комерціалізацією результатів наукових досліджень, захистом інтелектуальної власності тощо (*Концепція розвитку НАН України на 2014–2023 роки // Національна академія наук України* (<http://www.nas.gov.ua/text/pdfNews/CONCEPTSIYA%20ROZVYTKU.pdf>).